

Det Anarkistiske Bibliotek

Skorpionen nr. 8, 1. årg.

Anarkistisk Organ

Ansvarshavende: Sophus Rasmussen

Ansvarshavende: Sophus Rasmussen
Skorpionen nr. 8, 1. årg.
Anarkistisk Organ
31. oktober 1905

Hentet 03/11/16 fra <https://web.archive.org/web/20071023164518/http://www.anarkister.dk/skorpionen.aarg.1.nr.8.htm>

da.theanarchistlibrary.org

31. oktober 1905

Et sikkert middel. De halvvilde folkeslag på Madagaskar skal nu velsignes med en socialdemokratisk guvenør. Man må lade den franske regering, at den forstår at tage kampen op mod Socialdemokratiet.

Her hjemme har det forøvrigt været på tale i regeringen at følge eksemplet og lade P. Knudsen blive guvenør på vore vestindiske øer. Da man imidlertid frygtede, at niggerne derovre endnu ikke helt havde svedt deres menneske-ædende tilbøjeligheder ud, turde man ikke udsætte dem for den fristelse, det unægteligt måtte blive at se så meget lækkert fedt.

Disciplin. Vi har ofte, når vi har hørt socialdemokratgeneralerne tale om disciplinen, der var nødvendig inden for partiet, spekuleret over, hvad de egentlig forstod ved disciplin. Nu har Martin Olsen i Folketinget forklaret, at disciplin betyder – *Klø*.

En frygtelig hævn. Hoffet har, efter hvad »Social-Demokraten« melder, op sagt sit abonnement på »Adresseavisen«, fordi der i denne havde stået en fornuftig artikel om kongemagten. Hvis bladet blot bliver ved i samme ånd, overvinder det forhåbentlig nok det frygtelige tab.

Det forlyder forøvrigt, at hoffet i stedet for »Adresseavisen« vil tage endnu et eksemplar af »Social-Demokraten«. Det er Sabro's husagitation, der virker.

Efter i 51 dage at have siddet arresteret, fordi jeg havde tilladt mig at have en anden mening end Eugen Petersen og hans »intelligente« håndlangere, har jeg atter overtaget redaktørposten. Antagelig vil det dog næppe vare længe, førend de herrer atter vil føle sig forargede.

Sophus Rasmussen.

Alle meddelelser til redaktionen bedes foreløbig sendt til ekspeditionen.

Meningsfæller

indbydes til **møde** førstkomende onsdag (d. 1. november) aften kl. 8.30, i »Hotel du Prop«, Fuglevangsvej 14, ved Ørstedsvvej. Foredrag om Anarkismen. Medlemmer af Socialistisk Ungdomsklub har adgang mod forevisning af medlemskort.

Vor Skarnskasse

Sandhed. »Social-Demokraten« bringer d. 15. oktober i en artikel betitlet »Vor presse« følgende grinagtighed til torvs: »- det nytter kun lidt, at hvert ord, der står i den (»Social-Demokraten«) er sandhed – –«. Dermed er bladet nået op i rang med Bibelen, som jo ellers har været det eneste skrift, der har gjort fordring på at være ubetinget sandhed. De, der skriver »Social-Demokraten«, må vel så stilles side om side med de mere eller mindre guddommelige væsener, der har Bibelen på samvittigheden, og om en gang socialdemokratgeneralerne kommer til roret, vil vi så rimeligvis nok blive velsignet med en lov, der påbyder, at man skal tro lige så blidt på »Socialen«, som man nu skal gøre det på Bibelen, og at al driven spot med »Social-Demokraten« vil blive strengt straffet med død på Bålet eller under formildende omstændigheder livsvarigt tugthus. Hvis da ikke forinden hele herligheden er endt i muddergrøften.

Løgn. »Social-Demokraten« fortalte, at »Skorpionen«s redaktørs arrestation skyldtes et billede, han havde malet af Alberti og som skulle have været udstillet i en butik på østerbro. Det hele er selvfølgelig løgn, billedet har ikke spor med dette blad redaktør at gøre.

De mest fordrukne. Socialdemokraterne har, efter forlængst at have allieret sig med kapitalistsamfundets overhoved – kongemagten -, nu også forsonet sig med deres tidligere fjende: Indremission. I alt fald giver de dem gladelig husly i deres forsamlingsbygninger til deres religiøse fordummelsesmøder. For nogle år tilbage blev der nægtet anarkisterne lokale i samme forsamlingsbygning og for nylig har »Socialistisk Ungdomsforening« måtte lide samme skæbne, med den motivering at de *ikke drak nok*.

Sorg. Der hersker stor sorg hos vore socialdemokratiske rigsdagsmænd over, at prins Carl skal eksporteres til Norge, og Borgbjerg har da også foreslået Rigsdagen at forbyde det. Vi synes dog ikke, de har grund til at være så forfærdelig kede deraf; thi vi har jo nok endda af prinser, de kan gnide sig op af, og de må da også kunne unde deres norske kolleger lidt skin fra nådens sol.

Indhold

Førere	5
Elisée Reclus	7
»Vækkelse«	11
Alvor	12
Teori og praksis	15
Dansk retspraksis	16
Vor Skarnskasse	18

- b. Ved alle slags tilråb at søge at forstyrre mødet, og hvis de ikke alene er i stand dertil da at opfordre de tilstedeværende »bisser« til at »holde sjov«.
4. Det er tilladt opdagelsespolitiet at søge at bevæge anarkister til at afholde møder på sådanne steder, hvor dette er forbudt (f.eks. Kongens Have) for derved at få lejlighed til at skride ind og opløse mødet.
 5. Der skal være pressefrihed. Udkommer der anarkistiske blade er det dog politimyndighederne tilladt, ved indirekte trusler om mulfter og lign. at skræmme vedkommende blads bogtrykker til at nægte at trykke bladet.
 6. Det er forbudt at bruge skældsord om andre, selv om vedkommende ikke er til stede. Dog er det tilladt politiet at omtale anarkister med udtryk som f.eks.: »skeløjede rad«, selv om vedkommende slet ikke er skeløjet, »næbbet kvæg« og »snottet dreng«.
 7. Når et menneske indstævnes til at møde som vidne for »retten«, kan han gøre fordring på 1. kr. i godtgørelse for den spildte tid. For anarkister gælder dette kun for så vidt vedkommendes vidneudsagn er i overensstemmelse med assessorens opfattelse af sagen. Fastholder man desuagtet sin fordring, er assessoren berettiget til at lade vedkommende smide ud.
 8. Det er tilladt en assessor at true et vidne med arrest og forbedringshus, i fald vedkommende ikke er i stand til imod sin samvittighed at sige ja til at have hørt noget, han ikke erindrer at have hørt.
 9. Tortur som tilståelsesmiddel skal være afskaffet i dansk retspleje. Dog skal det være tilladt at lade fangerne sulte fra 6 morgen til 5 aften, når det menes hensigtsmæssig for at fremtvinge tilståelse. Ligeledes skal det være tilladt at holde dem fangne indtil 1 år, i fald de nægter sig skyldig i noget, som vedkommende assessor mener de alligevel er skyldig i.

Hvis disse ændringer bliver gennemførte, vil det afhjælpe et af politimyndighederne længe følt savn.

* * *

Moralen det bliver, om du vil dig
til talsmand for idealer gøre,
så følg dem selv, thi ellers ej
din kamp du fremad til sejr vil føre.

S-s.

Dansk retspraksis

Det er en historisk kendsgerning, at gamle, forældede love først ændres, efter at folk ligefrem har gjort sig til regel ikke mere at respektere dem. Nu tror imidlertid de fleste mennesker, at det er enkelte forhærdede personer, som f.eks. tyve og røvere eller »fanatiske« anarkister og oprørere, der lægger for med at bryde loven. Dette er imidlertid en ganske fejlagtig antagelse, tværtimod er det som regel fra den stik modsatte kant, nemlig politimyndighederne selv, at de første stormløb mod lovene begynder. Dog er der den forskel, at medens de første bliver straffede derfor, går de sidste fri. For at imidlertid ikke folk skal forarges over denne uretfærdighed, vil vi forslå at ændre lovene således, at der bl. a. kommer til at stå:

1. Det er under dødsstraf forbudt at opfordre til revolution, kongemord eller lignende. Forbudet gælder dog ikke for Venstreblade ved sådanne lejligheder, hvor f.eks. en kronprins har udtalt, at vi må regne med et højreministerium i en overskuelig fremtid.
2. Det er forbudt at tale eller skrive nedsettende om en fremmed monark, som tilhører en venskabelig sindet nation. Forbudet gælder dog ikke den indflydelsesrige del af pressen.
3. Da der er forsamlingsfrihed og meningsfrihed, er det tilladt at afholde offentlige møder. Dog er det, når anarkisterne afholder sådanne, opdannelsespolitiet tilladt at søge at forstyrre disse møder ved:
 - a. At overtale eller true vedkommende vært til at nægte at udleje sit lokale eller til at slukke gassen for dem eller bortvise dem midt under mødet. Dog skal dette ske efter højere ordre.

Jorden og alle dens Goder er fælles ejendom for menneskene ligesom lyset og luften.

Bossuet.

Førere

Vil man forstå forskellen mellem de to yderfløje af socialismen, nemlig det borgerlige socialdemokrati på den højre side og det revolutionære og oprørske anarki på den venstre, kan man med fordel iagttage de mennesker, der, hver på sin måde, henholdsvis fører et parti og en sag frem.

For at få modsætningerne så iøjnefaldende som muligt, vil vi søge ned til Frankrig, hvor de socialdemokratiske førere er langt større, mægtigere og indflydelsesrigere mænd, end selv de fedeste blandt vore egne små magtstræbere, og hvor på den anden fløj også anarkisten er af et andet stof end vi mere blødagtige nordboere.

Som et værdigt udtryk for den første retning kan vi tage de to mest kendte, nemlig: Den dekorerede eksminister Millerand og den nuværende hovedfører for Socialdemokratiet – helten Jaurés, der af frygt for de tyske myndigheder ikke turde holde sit foredrag i Berlin. Denne mand, som foruden at være rigsdagsmand og lønnet partifører, tillige udgiver et socialdemokratisk blad og skriver til en mængde tidsskrifter, har en årlig indtægt af henved 150.000 francs. Behøves der mere talende vidnesbyrd om denne mands socialistiske sindelag? Forstår man ikke, når man hører dette tal, straks mandens karakter? Bred og fed, har han forstået at skubbe sig frem, dels ved fiffige manøvrer, dels ved sine mægtige talegaver. Han »elsker« arbejderne – hvorledes kan han andet? Han kæmper for retfærdighed og for økonomisk lighed, og lønnes rigelig derfor. Men han er ikke revolutionær, lige så lidt som vore hjemlige, blegrøde generaler er det. Nej, man bliver ikke revolutionær, når man i Frankrig har 150.000 francs årlig, lige så lidt som når man i en ravnekrog som vor har 10.000. Disse folk nyder livet. Kampen, som jo er temmelig farefri, da den foregår på lovens grund, er for dem en sport. Magten og indflydelsen, de får gennem deres stilling, gør dem frygtede. Og de kan rolig indkassere frygten uden at risikere noget. Folket ser op til dem og hædrer dem. De lever et lykkeligt privatliv; thi deres glimmerhylster skaffer dem både venner og veninder – menneskene er jo som ravnene, der flyver efter, hvad der glimrer. Og når de mætte af dage, magt og hæder bliver hentet af knokkelmanden, så bliver de indlemmet i historien blandt de andre glorieomkransede berømtigheder.

Sådan er deres skæbne.

Men nu de andre – anarkisterne? Ikke de videnskabelige stuelærde, der er anerkendte af modstanderne, men selve de proletariske agitatorer, dem, der, som Louise Michel, Ravachol, Henry, Vaillant og andre, ikke alene er det i ord, men også i gerning, hvorledes er deres skæbne?

Vante til fattigdommen fra barndommen af lærer de tidlig at kende livets skyggesider. En kort tid måske drager ungdomslæderne dem bort fra livets alvor; men snart lærer fattigdommen dem, at lykken ikke erobres uden kamp. Og kamplystne, som disse frihedsstræbende naturer er, tager de imod udfordringen. De rejser, drager ud på eventyr for at opsøge og erobre lykkens og livets drømmeslotte; men skuffes. Thi overalt møder de kun det samme, som de fandt derhjemme, nøgne, kolde, ubarmhjertige mure, hvor panden stødes til blods, hver gang de løber den imod.

Trætte af den leg vender de tilbage og tager fat på ny. Men aldrig har de forstået at underkaste sig de regler, som er nødvendige for at albue sig frem til ære, rigdom og værdighed. Hensynsløsheden, det smålige kævl og magtstræberi, hykleriet og omvejene har ligget for fjernt fra deres karakterer, til at de har kunnet gøre sig gældende blandt den flok af stræbere, for hvem intet middel var for lavt, når det galdt deres eget vel. Derfor tvinges de til at blive ved jorden – i slaveriet. Men slaveri passer ikke til deres natur, før kan de give afkald på alle nydelser, familieliv, ægteskab, nogenlunde økonomisk velvære etc., end de kan underkaste sig tvangsarbejdet. Den mangel på respekt, som de, med deres selvstændige karakter og sunde syn på deres værdighed som mennesker, har overfor »pengenes adel«, bevirker også, at de har vanskelig ved at skaffe sig arbejde under forhold, der passer til deres karakter. Deres intelligens og frihedsfølelse har gjort dem til oprørere mod alt slaveri og enhver autoritet. Udrustede med mod og lyst humor kaster de sig ind i kampen, men over alt ser de, at småligheden sejrer over mod og vilje.

Nogle år vedbliver de at kæmpe. De ser kampfælle efter kampfælle blive trætte af striden og opgive den, for enten at bygge sig en rede og slå sig til ro i slaveriet, eller moderere og opgive deres anskuelse og modtage de ben, der fra moderat side gives dem i bytte for deres radikalisme.

Livet går imidlertid hen uden at kaste en eneste solstråle ind i deres mørke tilværelse. Stadig lever de i en fortvivlet opslidende kamp for eksistensen. Og efterhånden udvikles hadet. De forstår, at således behøver det ikke være, når blot alle de små var enige om at kæmpe, og de søger stadig at mande disse op, at vække dem af søvnen og kæmpe for liv. Men til sidst lærer de at indse, at det kun er yderst få mennesker, der er af samme stof som de selv. De opdager, at de

Teori og praksis

Der stod tre læredrenge og røg og harked' og spytted', som det sig nu sømmer for raske drenge af rette tømmer.

»Tja!« udbrød den ældste, »den er fan'eme drøj sådan at 'slæve' hele dagen,

fra måren te aften, og det værste ved sagen er nu med lønnen, for den er s'gu sløj.

Nu fyldte jeg dog de 'sytten' i fjor – alt hvad jeg af 'slavepiskeren' får er halvanden 'forhjul' om dagen.«

– »Hm!« svarede den anden, »ja, gu' er den fæl; men er de' i grunden inte os sæl',

der er skyld i det hele; thi hvis vi nu tog – vi tre kammerater, og sammen os slog og lavede en fagforening – ?«

»Ja, Peter,«

udbrød den første, »du siger s'gu noget.

Når mestrene selv gør os det så broget og inte ve' gi' os godt med moneter, vi truer med strejke, og slår han ej til, min sæl om vi oftere arbejde vil.«

– »Næ!« samtykte Peter, »så gu' om vi gør, men tror du nu osse, at Kresjan der tør?«

– »Om han tør?« for hvem? For mester måske?«

Når jæ siger han skal, ska' det fanemæ ske.

Går du inte mæ, du Kresjan, hva?

Nå ikke, er du skruebrækker da?«

– »Nej!« svared' Kristian lidt frygtsomt, »men hvorfor skal vi egentlig gå på den?«

– »Hvorfor? Men dreng er du tosset da.

Ved du fjols da slet ikke a',

at en mester, sådan en vigtig fyr,

kun er, hva' man kalder et skadedyr.

Til føden, han spiser, jeg siger, min sjæl,

han tjener s'gu inte en reje sæl.

Han får den af os socialdemokrater;

men det vil jæ sige jer, kammerater

– at det er der slet ingen mening i.

– Højere løn og lidt mere fri,

klø vil vi slet ikke finde os i.

– Sådan er parolen, efter den ska' vi gå.

– Jæ er nu af dem, der nødigt vil slå,

Men de' vil jæ sige dig, Kresjan – dit snøvl,

går du inte med. får du fanemæ høvl.

denne sportsscene. Noget alvorligt arbejde bliver der da heller ikke udrettet på Rigsdagen. Der bliver ikke engang gjort forsøg derpå. De fleste forhandlinger drejer sig om betydningsløse lapperier, og sker det undertiden, at der fremkommer forslag om virkelig betydningsfulde reformer, kan man være sikker på, at de bliver gennemførte, fordi der mangler enighed. Disse politiske sportsmænd lader nemlig hellere folket lide under de gamle forældede institutioner og love, end de opgiver så meget som en tøddel af deres indbildte mening. Det er noget, der ligger i partipolitikens natur, og som aldrig vil blive anderledes så længe vi skal trækkes med en folkerepræsentation med modstridende økonomiske interesser.

For de folk, der har deres på det tørre, og som derfor kan betragte disse rigsdagsskuespilleres arbejde og kævlerier med et overlegent smil, kan det hele måske synes ganske humoristisk; men for alle de andre, for dem, der lider under de bestående forhold og derfor med længsel imødeser den stund, hvor også de skal få del i livet, må det derimod synes mindre lysteligt, thi når man lider nød og fattigdom, har man kun ringe sans for det humoristiske.

Det er disse folk, anarkismen særlig har bud til, fordi det er dem, der af pligt mod sig selv må slutte sig til den. Anarkismen er antiparlamentarisk, netop fordi den forstår, at enhver rigsdagsforsamling, trods det, den i teori kan forsvares som hjælpemiddel til befordring af socialismen, i praksis altid har vist sig at være unyttig, ja, endog skadelig; thi ikke alene skaber den stilstand i den sociale udvikling, men den bevirker, at folket undlader at udrette det, det burde og ville udrette, i fald det forstod, at det ikke er igennem Rigsdagens gøgl, men gennem deres egen private indgriben i forholdene, at vejen til frigørelsen går.

Om de alvorlige tendenser, der nu begynder at vise sig i folket, ville føre til at abne øjnene i den retning, da ville sikkert livet snart kunne begynde at forme sig lysere for alle dem, som nu lever og lider i mørket.

fleste af deres lidelsesfæller er en flok sløve, vankelmødige pjalte – slavesjæle, der ikke engang fortjener den elendige stilling, de indtager i samfundet. De forstår, at disse folk ikke er værd at kæmpe for, og nøjes derfor med at kæmpe for sig selv. De forbyder sig mod samfundets love, straffes med fængsel, og kommer ud igen opfyldte af had mod samfundet og med hævntanker mod dets bærende mænd. Begår forbrydelser på ny. Bliver forfulgte som jagede dyr, indtil de endelig beslutter sig til at lade bomben, revolveren eller dolken give udtryk for deres mægtige had til det samfund, der ranede al lys og lykke fra deres liv og gjorde tilværelsen til et helvede for dem. Men når hævnen er fuldbragt, så kommer samfundets hævn over dem i form af galge, guillotiner eller livsvarigt tugthus. Forglemte og ukendte forsvinder de, og mindet lever kun i den lille kreds af ligesindede, der forstod deres kamp, tanker og deres handling.

Sådan er skæbnen i det bestående samfund. Hæder, rigdom, lys og lykke for dem, der er smålignende og hensynsløse nok til at forstå at albue sig frem. 150.000 francs om året for en portion velklingende fraser, ære, værdighed og rigdom for intet at udrette. Fattigdom, ulykke, fængsel, død, hån og foragt for de andre – anarkisterne -, der handlede på den eneste måde, de kunne handle, hvis de ville foretrække agtelsen, og som ofrede livet for deres had til uretten i samfundet.

Man forstår, at der er så mange, der søger den første vej, så få den sidste.

Elisée Reclus

Af Peter Krapotkin.

(Sluttet.)

1872 begyndte han i Clarens på sit hovedværk »la Géographie Universelle« (»Jordens Geografi«), af hvilket første bind udkom 1876 og sidste bind, nittende, 18 år senere, 1894. Man forstår dette værks umådelige omfang, når jeg nævner, at til hvert af bindene, som omtrent indeholder 800 sider, efterså Reclus omtrent 1000 skrifter og artikler. Han læste undertiden en artikel, et skrift, kun for hist og her i sit første manuskript at fjerne et adjektiv og i dets sted sætte et andet, der bedre karakteriserede et folk eller en dal eller en slette. Man kan næsten ikke forstå, hvordan det kunne lykkes Elisée samtidig at give så storslåede oversigtsbilleder og en så uendelig mængde virkningsfulde enkeltheder – smilende, dystre eller ophøjede, altid poetiske – hvormed hvert bind er så opfyldt, at man ikke kunne anbefale en rejsende en bedre rejseledsager. Når man samtidig betænker, at der hvert år udkom et nyt bind, og at hele

værket udkom i leveringer uden nogensinde at udeblive en uge, kan man slet ikke gøre sig klart, hvordan et menneske nogensinde har kunnet blive færdig med et så umådeligt arbejde. Og dog, der er ikke en linie i det umådelige værk, som han ikke egenhændigt har skrevet, hvad enten det nu er i det første manuskript, som drog værkets store linier, eller i de utallige tilføjelser, som blev gjort, når det første manuskript var blevet trykt i korrekturaftryk. Elisée var især fremragende, når han beskrev de store nationer såvel som de tusinder af små folkeslag. Man skulle tro, at disse beskrivelser måtte gentage sig – aldeles ikke! Og når han talte om det mindste folkeslag, fandt han nogle ord hvormed han indgav læseren dene tanke, at alle mennesker har deres værd, at der ikke er højere og lavere racer.

— — —

I Clarens gjorde vi hans bekendtskab, og snart havde vi alle lært at holde af ham, når vi mødte ham på møderne, kongresserne og i Juraforbundets snævrere sammenkomster. Ved siden af »Bulletin«, forbundets organ, havde Reclus tilligemed Lefrançais¹ og Joukovsky grundlagt et månedsskrift »Le Travailleur« (»Arbejderen«). Da så »Le révolte«² begyndte at udkomme i Genève. Sluttede han sig til os, og snart gik han ganske op i vort tidsskrift. Han ringeagtede ikke noget arbejde, hvor lille det end var, når han ved det kunne hjælpe os. Og da senere den anarkistiske bevægelse antog voldsommere former, standsede han ikke på halvvejen; han fulgte den i dens konsekvenser; han forstod at hade, som han forstod at elske, og han hadede den nuværende samfundsorden. Derfor havde også den bevægelse, der rejste sig i egnen om Lyon, hans fulde bifald. Han, der ikke ville tilføje et menneske vold, forstod at arbejderbefolkningens frigørelse, ikke kunne gå for sig uden voldsomheder, der vakte masserne, eller under heftige kampe mellem udbyttede og udbyttere. Derfor støttede Elisée også, da »Le révolte« blev truet med forfølgelser, af al kraft vennerne i Genève, der vedblev at udgive avisen. På den tid skrev han ofte i »Le révolte« og holdt i Genève foredraget »Evolution et Revolution«, hvis anarkistiske tendens forargede hans talrige venner og beundrere blandt de lærde. Han vedblev hele sit liv at være »en kommunard«. Og senere, i halvfemserne, da så mange andre blev afskrækkede ved bomberne i Paris og blev stødt tilbage ved de hos os opstående teorier, der ikke anerkender den borgerlige moral, og skyndte sig at

¹ Lefrançais deltog i Kommunen og blev efter denne dømt til døden, men levede i udlandet og deltog i 1872 i kongressen i Haag, på hvilken Bakunin og anarkisterne af Karl Marx blev udelukket af det socialistiske parti. (Alle anmærkninger er oversætterens).

² Le révolte skiftede siden navn og kaldtes »la Revolte« og fortsattes nu under navnet »les temps nouveaux«.

ner, og dem er det nu, der væsentlig holder vore beværtninger, snakker og gøgleranstalter oppe, medens københavnernes i større og større grad får alvorligere interesser. Tager man sig for for en aften at gå fra beværtning til beværtning, vil man få bekræftelse derpå. Fysiognomi og mål på de fleste af de skrog, der tilbringer aftenerne her med at tylle spiritus i sig, spille kort og billard eller skændes og slås, vil røbe den forhenværende bondekarl – mærkværdig nok mest sjællændere og fynboer, sjældnere jyder. De københavnere, som af nødvendighed eller lyst går på værtshus, ser man derimod kun sjældent på disse snakker, de foretrækker for det meste de pænere og fredeligere automater og antiautomater eller andre caféer, hvor de i fred og ro kan sidde og læse dere avis.

Hvad der ligeledes afgiver et godt vidnesbyrd om denne ændring, er den mangel på interesse, der er ved at udvikle sig for det, hvorom tidligere næsten alle tanker drejede sig, nemlig: Revyteatrene. De forvrølede vittigheder, som før så stærkt fangede sindene og optog tankerne, bliver nu knapt ænsede. Slagsangene, som gamle og unge tidligere i skøn forening tudede fra morgentil aften, er nu kun kurs hos gadens og småvariétéernes ungdom, trods al den reklame, der gøres derfor.

Midt i al denne alvor blandt det store folk virker det på en gang både humoristisk og sørgeligt at se, hvorledes samme folks repræsentanter i Rigsdagen mere og mere lader det sted, hvor folkets tanker og vilje skulle give sig udslag i handling, udarte til at blive et nyt revyteater, hvor medlemmerne har overtaget rollerne som klovner. Man kan se det her hjemme såvel som i udlandet, den stivhed og forlorne værdighed, hvormed disse rigsdagsmænd i bevidstheden om deres egen betydning tidligere førte sig med, er bleven afløst af det pjankede humør, som kendetegner folk, der intet alvorligt har at tænke på. Som hos en flok konkurrerende skuespillere laves der mellem kulisserne alle slags intriger mellem de optrædende og striden, der føres om de spørgsmål, der foregives at skulle tjene til folkets bedste, er nu nærmest at sammenligne med en sport, hvor hele opgaven bliver at vise sine intrigante færdigheder og desuden putte vælgerne blå i øjnene for at kapre deres stemmer til næste valg. Ja, som vi jo ofte har set, går man mange steder endog så vidt, at rigsdagsmændene indbyrdes ligefrem foranstalte hele slag, hvor næsetyvere og stokkeslag uddeles, og hvor blækhusene benyttes til at bombardere hverandre med.

Social-Demokraten, hvis egne ledere jo for resten selv deltager i komedien, endda ikke som de mindst aktive, har da også med sædvanlig selverkendelse begyndt at inddele rigsdagsreferaterne i scener – første, anden, tredje osv. , og vittighedsbladene har alt længe hentet sine mest humoristiske emner fra

sig i denne formastelighed. Hvorfor lod han, som jo dog må være tilhænger af sin egen sag, ikke ligesom i gamle dage, ild og svovl regne ned over disse ugu-delige, eller hvorfor lod han, hvis dette middel måske var for radikalt, dem ikke i det mindste slå ned med stumhed? Man skulle dog synes, det var rimeligt, at han beskyttede sine får mod ulvenes angreb. Det er ikke godt at vide grunden. Måske er det, fordi denne Gud slet ikke eksisterer, og måske er det, fordi han i sin forudseenhed ved, at disse unge radikalere nok med tiden, når engang de ivrigste talemagere får stoppet nogle bidder flæsk i munden, ender som gode, loyale, lovlydige, gudhengivne og kongeligsindede socialdemokrater.

Alvor

Det er virkelig sandt – der begynder at komme mere alvor i folk.

Københavnerne, som for nogle år tilbage kun tænkte på al slags pjank og pjat og kun levede for at kunne gå på værtshuse, variétéer og revyteatre, har i de senere år begyndt at få øjnene op for, at menneskene bør have større og ædlere opgaver end at drikke øl og gå på tøsesjov.

Hvad der har bevirket omslaget er ikke vanskelig at sige.

Der er nu først forbilledet, som virker så stærkt karrikerende, at man væm-mes ved at efterligne det. Den unge slægt, som vokser op, får foragt for de gamle, som blev sløvede på grund af spiritusdriking og mangel på tænkning. De så, hvorledes det misklædte med alt det pjank. Dernæst har oplysningen sin store indflydelse. Skoleundervisningen, som de unge fik, afveg jo en del fra den de gamle havde fået, mere fordi lærernes syn, påvirket af litteraturen, havde ændret sig, end fordi lovgivningsmagten havde grebet ind, populære, videnskabelige bøger og blade kastes ud på markedet, og let tilgængelige og let forståelige, som denne litteratur er, bibringer den folk forståelse af tilværelsen og højner derved deres livssyn, og romanlitteraturen går fra at være naiv og pjattet over til at blive realistisk med en alvorlig og moraliserende tendens. Ja, selv dagbladene, hvis medarbejdere ellers væsentligst rekrutteres blandt tanke-tomhedens og pjankehovedernes rækker, begynder så småt at ændre kurs. Men først og fremmest skyldes denne ændring sikkert den stedse alvorligere karakter, den økonomiske elendighed antager, kampen for tilværelsen bliver mere og mere bitter og tvinger folk til eftertanke.

Man mærker særlig denne interesseændring blandt de indfødte københavnere. Landboerne, som kommer hertil, og som tidligere udgjorde det alvorlige element, har nu for det meste overtaget københavnernes rolle som byens klov-

trække sig ud af det – da blev Elisée Reclus stående, hvor han var. Han stillede sig mellem dem, som de styrende, ja, socialisterne i regeringen satte udenfor al lov og ret; og han gjorde det så grundigt, åbent og ærligt, at de styrende, som i dette øjeblik udbyttede republikken – hvilken retning de så end tilhørte – fattede et uforsonligt had til hele familien Reclus, i det mindste hele dens revolutionære gren.

Paul Reclus blev indviklet i de tredives proces. Hans gamle fader Elie blev arresteret, ført til vagten, klædt af og målet ved det, disse hallunker af foregivne lærde i deres jargon kalder »Tauthrômétrie« (»Menneskemåling«, f.eks. Bertillons bekendte system). Elisée undgik kun arrestation ved at han dengang ikke opholdt sig i Paris; men »les amis de l'ordre« (»ordensforsvarerne«) skånede ham ikke for deres had og lumpne beskyldninger. – Frankrig var for øjeblikket i en sørgelig håbløs stilling. Hvad Elisée led ikke blot ved at se »la haute pégre« (de fine, høje tyve), men det franske folk, ja endog pariserarbejderen for Alexander d. Tredjes fødder, ved at se dem slikke sig om munden, blot kejseren smilte – hvad han led ved senere at se de kongeligsindede og boulangere så nær ved at komme til magten, at den eneste grund til at eneherredømmet ikke blev indført, var mangel på kraft hos den, der efterstræbte det³ – hvad han led ved at se dette skønne Frankrig, som han elskede så højt, så dybt sunket – det næv-nede han vel aldrig for nogen, men vi kunne forstå det af et ord i et brev, eller af en ytring, der undslap ham under hans korte besøg i London⁴. Han forlod Frankrig for ramme alvor og bosatte sig i Bruxelles. Først da det franske folks samvittighed begyndte at vågne under Dreyfus-affæren, besluttede han sig til atter at sætte foden på den fædrende jord.

I mellem tiden grundede han i Bruxelles et virkelig frit universitet – sådanne universiteter, som man engang vil få at se, når Europa er genfødt af den sociale revolution. Ved dette universitet holdt Elie Reclus sin betydningsfulde forelæsningsrække – omtrent 100 forelæsninger – om oprindelsen af de religiøse ideer og religionerne, her holdt Elisée i flere år forelæsninger om det menneskelige samfunds udvikling under indflydelse af forskellige geografiske forhold. Disse forelæsninger, af hvilke anarkiet fremgår som en videnskabelig, uundgåelig følgeslutning, udgør hovedparten af det smukke arbejde i tre tykke bind, »La terre

³ Boulanger: G. E. J. M. Boulanger, fransk general og politiker, født 29. april 1873 i Rennes, død 30. september 1891 i Bruxelles. Kæmpede mod Kommunen og var den eneste officer, som forlangte udmærkelse derfor. Senere krigsminister, stræbte efter at lave omvæltninger, for selv at kunne fiske i rørt vande. Dømt for landsforræderi til deportation, boede på øen Jersey, skød tilsidst sig selv.

⁴ Hvor Krapotkin bor.

et l'Homme« (»Jorden og Mennesket«), som nylig er begyndt at udkomme i Paris.

Elisée blev færdig med dette værk forrige forår. Den energi, han hidtil havde været i besiddelse af, trods hans hjertesygdom, som første gang angreb ham i året 1880, svækkedes synligt. Hans broder Elies død gjorde også et stærkt indtryk på ham. Vi frygtede dengang, at vi skulle miste ham. Hjertestandsninger gentog sig næsten hver nat. og dog, hver gang der var en ung ven til stede, vendte han altid – når han mellem de smertefulde anfald kom en smule til kræfter – tilbage til den store tanke, der havde givet hans liv indhold, anarkiet. De første tegn på, at Rusland vågnede, som viste sig dengang, fyldte ham med glæde. Han så deri begyndelsen til den sociale revolution, som – det vidste han vel – ikke ville holde sig indenfor Ruslands grænser, men til sidst omfatte hele Europa. Efter myrderierne i Petersborg sidste januar, samlede han endnu engang sin kraft og tog til Paris og talte der i nogle minutter og hilste det første skær af folkerevolutionen i Rusland. Men man så allerede, at om end hans ånd bevarede sin fulde klarhed og energi, formåede hans hjerte dog ikke længere at udføre sine livsfunktioner. Det ophørte at slå natten mellem den tredje og fjerde juli.

— — —

Anarkiet kan allerede fremvise en række overordentlig skønne skikkelser. Elisée var en af de mest udtryksfulde og fremtrædende blandt dem. Alt bidrog dertil. Man ser mennesker, der er meget revolutionære i deres tanker, men man må spørge sig selv: Hvordan vil de engang kunne finde sig i den sociale revolution, når den begynder, når det bliver nødvendigt at give afkald på så mange vaner fra et liv, hvor man vel må arbejde men dog lever som udbytter – thi det er alle de, der er i begunstigede stillinger? Hvordan vil de kunne finde sig i lighedsprincippet, uden hvilket ingen social revolution er mulig? Hvor vil de med deres herskelyst kunne vise denne agtelse for andres tanker i forbindelse med lidenskabelig kærlighed til deres egne grundsætninger – denne åndelige ligevægt, som danner grundlaget for anarkismen? Hvor vil de nedelig kunne finde forståelse endog for de tankespring, som bidrager deres til fremskridtet, når »de gamle guder styrter«, når herskermagten har overlevet sig selv og går under?

I den henseende var der ikke den mindste tvivl mulig med hensyn til Elisée Reclus. Han var anarkist i bund og grund, hans hele væsen var gennemtrængt af anarkismen. Det tørre brød ville for ham have været tilstrækkeligt, når det galdt om en revolutionær krise, når det galdt om at arbejde med på at opbygge en fremtid, fuld af rigdomme for alle. Han forstod at vedblive med at være

fattig, aldeles fattig, til trods for den lykke, hans bøger gjorde. Den tanke at herske, ligegyldigt over hvem, synes aldrig at være opstået i hans hjerne. Han hadede blot det mindste grad af herskerlyst. For ham, der så godt kendte alle de folk, der spredte over hele jordkloden – viser os de forskellige trin i menneskeslægten udvikling, for ham, der med et øjekast i sin tanke kunne følge hele menneskehedens lange lidelseshistorie, for ham var anarkiet ikke en dejlig drøm. Det var den nødvendige følge, slutstenen i historiens og videnskabens bygning, vort mål, fastsat lige så sikkert som den stjerne, vort solsystem i dag styrer henimod. Og da naturen, den smukke natur, som han elskede, som Goethe, som Shelley⁵ elskede den, for ham var en lov, lod han sig aldrig drive ud af kurs ved sådan overtro, som indgives én af frygt for et indbildt hinsidigt.

Og desuden, han måtte stræbe efter idealet endnu i dag. Han har aldrig kendt et sådant hykleri, som bringer despoten til at sige: »Det vil passe for den dag i morgen, foreløbig bliver jeg ved at herske.« Da studiet af naturen, historien og mennesket i alle zoner og i alle tider havde bragt ham til i mennesket – racen og det enkelte individ – at se et produkt af forholdene; da han havde opfattet anarkismen som en fremadskridende magt gennem tiderne, så var det ikke for ham et tomt ord, noget attråværdigt, men fjernliggende. Han betragtede det altid som en bedre måde at leve på for menneskene, når de ikke søgte at herske over hinanden. Han levede altid på den måde, og hvis han på ny var kommet i en kommune, der gjorde oprør, ville hans valgsporg have været: Det frie, gennemførte, dristige og netop derfor sejrriige anarki.

»Vækkelse«

De unge socialister, som indtager en højst mærkelig stilling, idet de på en gang er både modstandere og tilhængere af generalstaben i Rømers- og Farigmagsgade, og som var nægtet lokale i »Folkets Hus« på Jagtvejen, fordi de ikke drak nok, har fundet det både uretfærdigt og forargeligt, at samme lokale blev udlejet til deres mere fordrukne modstandere – overklassens håndlangere og folkets fordummere – Indremission. For at protestere derimod har de grebet til det radikale middel ligefrem at drive præsterne og deres sindssvage tilhængere ud ved at forstyrre møderne for dem. At de fører kampen på denne måde, forstår vi så godt, derimod fatter vi ikke, at de helliges almægtige Gud vil finde

⁵ Shelley, engelsk digter, født 4. august 1792, død 8. juli 1822. Studerende, men blev på grund af atheisme forvist fra universitetet. Ven med digteren Byron. Omkom ved et ulykkestilfælde i Italien.